Talousvaliokunta tiistai 16.02.2021 klo 12.30 / HE 260/2020 vp / Vastaus Asiantuntijapyyntö Transparency Suomi ry:lle. Asiantuntija Tiainen, Pekka VTT (kansantaloustiede), Transparency Suomi ry:n jäsen.

Lausunto

Talouden elvyttäminen valtioiden budjettivaroilla on erittäin tarpeellista selviytymiseksi vuonna 2020 koronakriisin myötä käynnistyneestä talouskriisistä ja työllisyyden vahvistamiseksi. On erinomaisen myönteinen asia kytkeä talouden elvyttäminen samalla ilmastotavoitteiden ja muiden tärkeiden kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen.

Suomen kannalta ei ole riittävää käsitellä sitä, että Suomi on toistaiseksi selvinnyt koronakriisistä vähemmin vaurioin kuin monet muut maat. Tulee ottaa huomioon finanssikriisin pitkittyneet vaikutukset Suomessa. Vasta vuonna 2019 BKT nousi yli tason jolla se oli finanssikriisin kynnyksellä vuonna 2008. Tämä oli pisin tällainen hidas jakso rauhan aikana Suomen teollistumisen alusta 1860-luvulta alkaen ja vain ensimmäisen maailmansodan aikana oli yhtä pitkä jakso ennen kuin heikon kehityksen jälkeen päästiin tuotannossa samalle tasolle kuin edellinen huippu.

Suomen tilannetta vaikeutti finanssikriisin aikaan ja 2010-luvulla samalla teollisuuden voimakas rakennemuutos ja työpaikkojen häviäminen. Suomen kannalta tärkeitä erityistekijöitä ovat olleet samalla Venäjä-viennin jyrkkä lasku ja toisaalta Britannian ero EU:sta on merkityksellinen jos vienti vähenee ja Britannian on kuitenkin ollut perinteisesti tärkeä vienti- ja ulkomaankauppakumppani. Suomen pohjoinen sijainti ja sijainti EU:n reunalla sekä erityiset ilmasto-olosuhteet maaseutuelinkeinojen kannalta asettavat suuria haasteita. Oman vaikeutensa on aiheuttanut, että euron kurssi on vaihdellut 2000-luvulla paljolti tavalla joka ei mene yksiin Suomen suhdannetilanteen tarpeiden kannalta.

Tärkeä kysymys on väestön ikärakenteen muutos, ja Suomessa vanheneminen on sotien jälkeisten suurten ikäluokkien ja myöhemmän maaseudun rakennemuutoksen tuloksena voimakkaampaa kuin useissa maissa.

Nämä ovat tekijöitä taustalla, jotka aiheuttavat huolta Suomen pitkän ajan velkaantumisesta ja siitä, ettei tilanne pääse heikentymään niin että sitä on vaikea hallita. Huoli on Suomen pohjoismaisten hyvinvointimallin kantokyvystä.

On ollut perusteltua kun on nostettu esiin sitä, että EU:n elvytyspaketin hyödyt eivät tule tarpeeksi muun muassa juuri Suomeen. Suomi saisi lyhyellä aikavälillä 2,7 miljardia euroa tämän hetkisen tiedon mukaan ja maksaisi pitkällä aikavälillä noin 6 miljardia minkä ohella Suomi on tulevaisuudessa noin miljardi euroa vuodessa nettomaksaja EU:lle kun otetaan muun ohella huomioon että tullit menevät EU:lle

paitsi 10 %:n osuus kuluihin. Lisäksi uudet verot menisivät EU:lle eivätkä Suomen valtion budjettiin.

Kysymyksen voi esittää asettamalla rinnalle vertailtavaksi vaihtoehdon, että kuusi miljardia kohdistettaisiin Suomeen siten, että se rahoitettaisiin vuoteen 2058 ulottuvalla lainalla, mikä vastaa maksuaikataulua EU:lle. Lainakulut olisivat samaan suuruusluokkaa verrattuna EU:n elvytyspakettiin mutta Suomeen kohdistuisi elvytysrahaa 2,7 miljardin euron sijasta 6 miljardia euroa. Se on valtavan iso ero.

Logiikka olisi myös se, että elvyttävä maa maksaa itse elvytyksensä, mikä on toinen lähtökohta kuin EU:n elvytyspaketissa jossa muut maat maksavat toisten elvytystä.

On myös ollut koko finanssikriisin jälkeisen kauden kysymystä siitä, että niiden maiden tulee elvyttää omilla varoillaan, joilla niitä on ja esitys on kohdistunut eniten Saksaan. Saksan oma elvytys hyödyttää koko Eurooppaa.

Tärkeä kysymys tähän liittyen on, avustus vai laina. Laina on siinä suhteessa olennaisesti parempi että jos elvytettävä sitten menestyykin, voi maksaa takaisin muttei maksa jos on saanut avustusta.

Entä asian se puoli, että elvytyspaketti puolestaan sisältäisi 750 miljardia elvytystä koko Eurooppaan mutta eniten velkaantuneimmille maille? Toiseksi on viitattu siihen, että poliittinen hinta olisi liian suuri jos yksi maa kuten Suomi irtautuisi.

Kun asetelma on tämän kaltainen, on tärkeä nostaa myös esille vaihtoehtoja. Eräs tärkeä on, että Suomen nettomaksuosuus tulevaisuudessa pienenisi. Tämä pienentäisi velkapaineen lisääntymisongelmaa. Kun halutaan velkakehitys alenevaan suuntaan kriisin jälkeen, kaikki tällaiset asiat ovat tärkeitä.

Transparency Suomen näkökulmasta erittäin tärkeä asia on läpinäkyvyys että tiedetään miten ja mihin rahaa käytetään. Vähintään on erittäin välttämätöntä huolehtia ettei varoja valu väärin kuten siten, ettei tarvitse tehdä uudistuksia tai jopa siten, että varoja valuu kokonaan väärille tahoille. On tarpeen rakentaa mekanismit ettei näin käy ja että valvonta toimii.

Talousvaliokunta <**Talousvaliokunta@eduskunta.fi**>
-> info@transparency.fi

-----Alkuperäinen viesti-----
Lähettäjä: tav@eduskunta.fi <tav@eduskunta.fi>
Lähetetty: tiistai 9. helmikuuta 2021 12.55
Vastaanottaja: info@transparency.fi

Aihe: Talousvaliokunta tiistai 16.02.2021 klo 12.30 / HE 260/2020 vp / Asiantuntijapyyntö

Eduskunnan talousvaliokunta pyytää asiantuntijaanne kuultavaksi etäyhteydellä ja kirjallista asiantuntijalausuntoanne:

Aika: tiistai 16.2.2021 klo 12.30

Paikka: Kuuleminen tapahtuu Teams-etäyhteyden välityksellä. Linkki Teams-kokoukseen lähetetään lähempänä tilaisuutta.

Asia: HE 260/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 hyväksymisestä
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+260/2020

Määräaika: **Ilmoitus asiantuntijasta toivotaan mahdollisimman pian** ja kirjallinen asiantuntijalausunto pyydetään toimittamaan viimeistään kokousta edeltävänä arkipäivänä klo 14.00 mennessä.

Lisätietoja antaa: valiokuntaneuvos Teija Miller, puh. 09 432 2052

Vastausosoite: TaV@eduskunta.fi

Lähettäjä: valiokuntakanslian sihteeri Merja Puska, puh. 09 432 2088

Jakelu: valtiovarainministeriö, Suomen Pankki, Valtiontalouden tarkastusvirasto, Ulkopoliittinen instituutti, Transparency International Suomi ry, työelämäprofessori Vesa Vihriälä, professori Päivi Leino-Sandberg, professori Tuomas Ojanen, yliopistotutkija Timo Miettinen, valtiotieteen tohtori Sixten Korkman, valtiotieteiden tohtori Heikki Koskenkylä, valtiotieteiden tohtori Jukka Pekkarinen, taloustieteen dosentti Tuomas Malinen, Helsingin yliopisto

https://www.eduskunta.fi/FI/valiokunnat/Sivut/Asiantuntijan-kuuleminen-.aspx

Hallituksen esitys HE 260/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 hyväksymisestä